

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«Актуальні питання розвитку державності
та правової системи в сучасній Україні»**

(29–30 жовтня 2021 року)

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

УДК 342(477)(063)
А43

А43 **Актуальні питання розвитку державності та правової системи в сучасній Україні:** тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 29–30 жовтня 2021 року / За заг. ред. Т.О. Коломоєць. – Запоріжжя : ЗНУ, 2021. – 104 с.

ISBN 978-966-992-663-0

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні питання розвитку державності та правової системи в сучасній Україні», яка відбулася на базі юридичного факультету Запорізького національного університету 29–30 жовтня 2021 року.

УДК 342(477)(063)

ISBN 978-966-992-663-0

© Запорізький національний університет, 2021

Смерницький Д. В.
Експертна діяльність у сфері метрології: правові основи 70

**НАПРЯМ 7. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ;
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО**

Гриниха І. М.
Виконавець кримінального правопорушення
в проєкті Кримінального кодексу України 73

Продан Т. В.
Віктимологічна характеристика жертв домашнього насильства 77

**НАПРЯМ 8. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС
ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА;
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ**

Кадук С. В.
Використання натурних колекцій в експертній і слідчій практиці... 80

Курман О. В.
Несанкціоновані дії з інформацією, яка обробляється
в інформаційно-телекомунікаційних системах:
чинники об'єктивного та суб'єктивного характеру 84

Тищенко О. І.
Примусове залучення особи для проведення психіатричної
експертизи: окремі питання 87

**НАПРЯМ 9. СУДОУСТРІЙ;
ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА**

Левенець А. В.
Етична рада у системі забезпечення доброчесності
суддівського корпусу в Україні..... 92

НАПРЯМ 10. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Легеза Є. О., Семакіна Д. Е.
Проблемні питання реалізації положень Конвенції про міжнародну
торгівлю видами дикої флори і фауни в Україні 96

Сметанюк Л. В.
Страховання спортсменів 99

Продан Т. В.

*кандидат юридичних наук,
асистент кафедри кримінального права
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*

ВІКТИМОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЖЕРТВ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Домашнє насильство – це глобальна проблема, яка може торкнутися будь-якої жінки, незалежно від її віку, рівня освіти, національності, доходу, релігії, етнічної приналежності, соціально-економічного чи соціокультурного статусу. Варто зазначити, що немає чіткого профілю ризику, тобто чітко визначених параметрів, які би нам вказували на те, що та чи інша особа на 100% буде жертвою. Натомість зазначається, що фактори ризику не обов'язково є прямими причинами домашнього насильства, але є факторами, що сприяють домашньому насильству [3]. Звідси випливає, що не всі, хто перебуває у групі ризику, стають жертвами домашнього насильства.

Незважаючи на відсутність конкретного фактору ризику стати жертвою домашнього насильства, до жінок, які наражаються на найбільший ризик стати жертвою такого кримінально протиправного діяння, належать жінки чоловіки яких зловживають наркотиками (особливо алкоголем), безробітні або частково зайняті, які страждають від бідності та які не мають освіти. Так, у дослідженні Маффлі і Замбрунн, присвяченому вивченню домашнього насильства та вживанню алкоголю, на підставі дзвінків до телефонної служби підтримки «Die Dargebotene Hand», наявність чоловіка, який страждає на алкогольну залежність, явно асоціювалося з домашнім насильством [4]. Часто існує прямий зв'язок між кривдником та впливом алкоголю. Однак, було виявлено, що зловживання алкоголем та наркотиками з боку самих жінок також є фактором ризику зловживання [4].

До того ж, варто зазначити, що особи, які не одружені та перебувають у цивільних стосунках, як правило, більше схильні до ризику стати жертвами насильства з боку свого чоловіка. Спосіб мислення, який дає чоловікам владу над жінками, наражає жінок на ризик виявитися залученими до образливих стосунків і відповідно стати жертвою.

Варто виділити класифікацію факторів ризику:

- індивідуальні фактори (вживання алкоголю/наркотиків, насильство в дитинстві, неосвіченість, безробіття тощо);
- фактори взаємовідносин (контроль або домінування над відносинами, подружжя з нерівним доходом, статусом робіт тощо);
- фактори спільноти (бідність, низький соціальний капітал тощо);

– соціальні фактори (патріархальні гендерні норми) [3].

Досить часто жінки самі провокують застосування насильства по відношенню до них, а саме жінки своєю поведінкою вводять кривдників у стан гніву, роздратованості, провокують їх та таким чином запускають механізм кримінально протиправної поведінки. Віктимна поведінка – дії особи, які провокують виникнення віктимної ситуації, що обумовлюється конкретною життєвою ситуацією, яка складається у зв'язку з психологічними якостями особи. Вчені визначають феномен віктимної поведінки як залежність, психічний стан, провокативність, хвороблива прихильність, підпорядкованість, комплекс особливих рис характеру, набір засвоєних норм поведінки, надмірна заклопотаність, спосіб адаптації до внутрішньоособистісних конфліктів. З огляду на це, термін «віктимна» розглядається не лише як поведінка, що відхиляється, прояв хворобливої залежності, але і як порушення сімейної взаємодії, дисфункціональність моделі сім'ї [2, с. 88].

Передумовами до формування віктимної поведінки жінок є такі особливості ранньої соціалізації: заборона прояву потреб або інтересів дитини; не диференційованість особистості членів сім'ї, батьків; наслідки пережитого в дитинстві насилля. Так, жінки, які пережили насильство між батьками в дитинстві або підлітковому віці в пізнішому віці, зіштовхуються з насильством з боку своїх (колишніх) інтимних партнерів більше ніж вдвічі та частіше, ніж жінки, батьки яких не боролися за лаштунками. Ті жінки, які в дитинстві зазнавали насильства з боку батьків втричі частіше, ніж інші жінки, зазнають насильства у своїх подружніх відносинах [4].

З вище викладеного можна сказати, що все це сприяє розвитку у жінок, які стають жертвами насильства таких якостей, як готовність до самопожертви, лояльність по відношенню до свого кривдника. Такі жінки не мають чіткого уявлення, як інші особи повинні до них ставитися, не приділяють увагу своїм почуттям та потребам, живуть у передчутті негативної реакції чоловіка і оточуючих [1, с. 35] та сприймають протиправну поведінку відповідно за норму. Саме страх як один з головних мотивів поведінки жінок, які є жертвами домашнього насильства, робить їх доброю мішенню для маніпуляцій.

Таким чином, можна зробити висновок, що немає чітко визначених факторів ризику віктимізації домашнього насильства, проте варто зазначити, що вони сприяють домашньому насильству. До того ж, ми дійшли висновку, що профілактичну діяльність у сфері домашнього насильства варто будувати з врахуванням поведінки жертв, оскільки в багатьох випадках жертви є каталізаторами конфліктних ситуацій, які в подальшому сприяють вчиненню даного кримінального правопорушення.

Література

1. Елизаров А.Н. Социально-психологическая помощь семье, страдающей от насилия. *Психология зрелости и старения*. 2006. № 4 (36). С. 32-48.
2. Елисеев Д.И. Жестокое обращение с женщинами как проблема современного общества. М.: Свобода, 2009. 212 с.
3. Domestic Violence/Intimate Partner Violence: Applying Best Practice Guidelines. URL: <https://www.accesscontinuingeducation.com/ACE4000LP-11/c5/index.htm> (дата звернення: 24.10.2021)
4. Flury M., Nyberg E. Domestic violence against women: definitions, epidemiology, risk factors and consequences. URL: <https://smw.ch/article/doi/smw.2010.13099> (дата звернення: 24.10.2021)